

BÉKALENCSE

A Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság hírlevele

2023. augusztus

HÍREK

Magyar nádiposzáta Egyiptomban

Augusztus elején érkezett a hír az MME Madárgyűrűző Központjából, hogy egy tavaly augusztus végén, Dávodon jelölt cserregő nádiposztát Egyiptom déli részén visszafogtak idén, még április elején.

A madarat Szudánhoz közel, Abu Simbel mellett ellenőrizték a Nasser-tó partján. A Nasser-tó valójában a Nílus egy visszaduzzasztott szakasza, amely mentén számos énekesmadár közlekedik a költőterülete és a telelőterülete között. A mostani visszafogás közel 2900 km távolságra van a Dávodi Madárgyűrűző Állomástól.

A cserregő nádiposzáta (*Acrocephalus scirpaceus*) Magyarország gyakori fészkelő madara, főleg a nagyobb kiterjedésű, sűrű nádasok lakója. Hosszú távú vonuló. A telet Afrikában tölti, a Szaharától délre lévő területeken.

A dávodi Földvári-tó mellett található gyűrűzőállomáson jelenleg is zajlik a madárvonulás kutatás, melynek szervezését és lebonyolítását a Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság, a Gébics Természetvédelmi Egyesület és az MME Bács-Kiskun megyei Helyi Csoportja közösen végzi.

(Szöveg: Mórocz Attila)

Virágzó bogáncsbokor, a nyárvégi svédasztal

A bogáncsfélék virágzása nyár végére tehető. Mindenki ismeri a legtöbbször lilás-rózsaszínes virágokkal teleszórt növényeket, melyeket legjobb csak távolról csodálni, mert szúrós levelükkel maradandó élményt tudnak nyújtani az óvatlan kirándulóknak.

A nektárkedvelő rovarok erre fittyet hánynak, őket a virágokban rejlő édes nedű érdekli. A kaszált gyepek másodvirágzásában, a „gazos” árokpartokon, erdőszéleken, dűlőutak mentén sokszor terebélyes méreteket elérő, bokor nagyságúra növő bogáncsokon sokszor több száz virág díszlik egyszerre. Ebben az időszakban fontos táplálékot nyújtanak a nektárfogyasztó rovarok, többek között a poszméhek számára is. Ezért is nagy jelentőségűek a NATURA2000 gyepterületek bűvósávjai, a békén hagyott árokpartok, a kaszálatlanul hagyott

területek. A nyár végi táplálékforrás nélkül a kolóniákból már kirepült ivaros nemzedék nem tudna táplálkozni, a hím poszméhek a párkeresésre, párzásra kevesebb energiát tudnának fordítani, a nőtények (leendő királynők) pedig nem tudnának a telelési időszakra felkészülni.

A képen bogáncsvirágon táplálkozó, hím erdei poszméh (*Bombus sylvarum*) látható, mely hazánkban védett faj, természetvédelmi értéke 5000 Ft.

(Szöveg és fotó: Völgyi Sándor)

Gólyatöcs

Az idei év csapadékos időjárásának köszönhetően jelentős belvizek alakultak ki a Dráva menti területeken is. A szántóföldeken, kultúrtájakon néhány nagyobb kiterjedésű belvíz nyár közepéig is kitartott.

Ennek következtében több madárfaj is megjelent költési időszakban és sikeresen költött is ezen területeken; ezek a bíbic, a kis lile, a kis vöcsök és a tőkés réce.

A felsoroltak mellett megjelent egy nálunk ritkán költő faj, melynek költése igazi szenzáció térségünkben, ő a gólyatöcs. Öt pár biztosan leköltött és két pár sikeresen nevelt is fiókát.

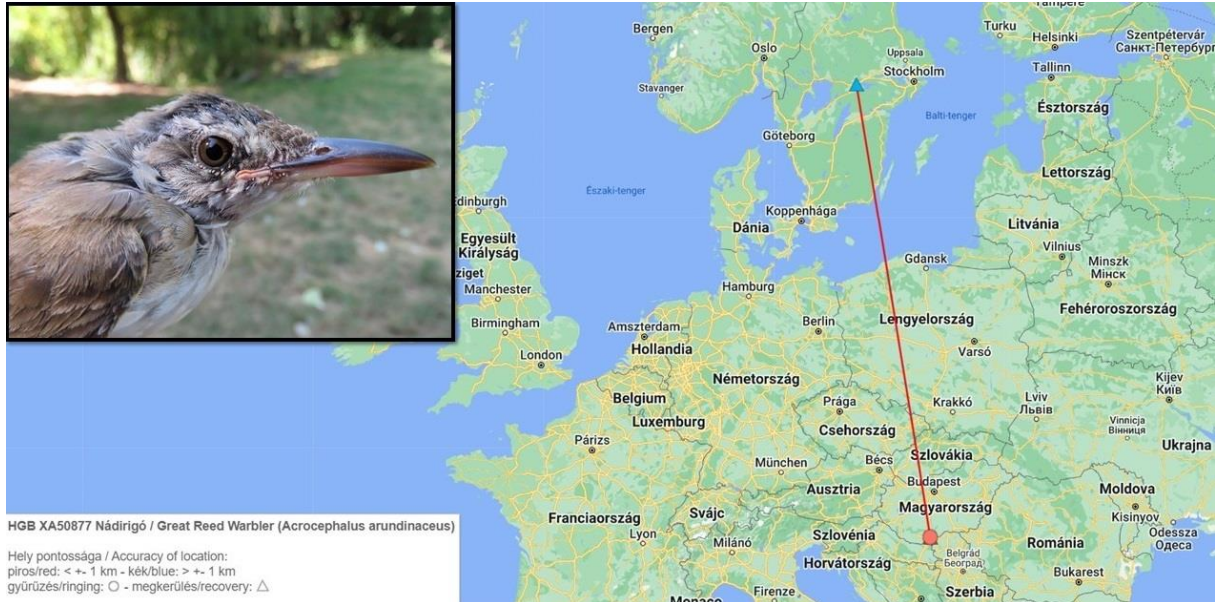

Ezen vízállások jelentős táplálkozóhelyek a vonuló fajok számára is, mint például a réti cankó, a pajzsos cankó, a szürke cankó és a füstös cankó.

(Szöveg és fotó: Horváth Zoltán)

Ismét egy nagyszerű hír a Dávodi Madárgyűrűző Állomás háza tájáról

Egy 2021 szeptemberében Dávodon jelölt fiatal nádirigót fogtak vissza, ezúttal Svédországban, mégpedig idén június elején (költési időben). A madarat Stockholmtól nyugatra, Örebro város melletti vizes élőhelyen ellenőrizték madarászok. A gyűrűzés és a visszafogás között mintegy 1500 km a légvonalban mért távolság.

A nádirigó (*Acrocephalus arundinaceus*) Európában általánosan elterjedt, a fészkelési területének északi határa Finn- és Svédország déli régióiban található. Magyarországon gyakorinak számít és nevével ellentétben nem rigóféle, hanem a posztafélék családjába tartozik. Csatornák, horgásztavak nádszegélyében rendszeresen találkozhatunk a fajjal, jellegzetes hangját sokan ismerik.

A dávodi Földvári-tó mellett található gyűrűzőállomáson eddig olasz, cseh, szerb és spanyol gyűrűs nádirigók kerültek visszafogásra.

(Szöveg: Mórocz Attila)

Elkezdődött a denevérnász

A denevérek násza nyár végén, ősz elején zajlik. A nászidőszakban gyakori jelenség, hogy a denevérek úgynevezett nászbarlangokat keresnek fel, amelyek később telelőhelyül is szolgálhatnak.

A Dunántúl egyik legjelentősebb nászbarlangja az Abaligeti-barlang. Több ezer denevér fordul meg itt augusztus végén, szeptember elején, tehát nagyobb az esély a sikeres párosodásra.

A párzás ősszel megtörténik, de a magzat fejlődése a téli álmot követően indul meg. Az egy, esetleg kettő kölyök május végén, június elején születik meg a nyári szálláshelyen, és egy hónap után lesz önálló.

Tavi denevér, fotó: Dombi Imre

Pécs gyöngyszeme, a Pintér-kert Arboréum

A Pintér-kert Arborétum a huszadik század első felének hazai viszonylatban is egyedi lenyomata. Alapítója, Pintér János banktisztviselő, a középosztály jobb módú rétegéhez tartozott. Olyan kert létesítésére vállalkozott az 1920-as évek közepén, amely azelőtt kifejezetten az arisztokrácia, a vagyonos városi elitrétegek kertformájának számított. Pintér János a népszerű kirándulóhely, a Tettye közvetlen szomszédságában álló villaépülete környezetében fogott a növénytelepítési munkálatokba. Természetjáró emberként a növényeket részben saját utazásai során szerezte be, részben pedig külföldről rendelte őket, mag vagy csemete formájában. Szentimentális tájképi kertet hozott létre, amelyben a főként örökzöld növények mellett mesterséges várrom, fa pavilon, két vízmedence, valamint több szobor is megtalálható. Pintér János 1933-ban bekövetkezett halála után a kert gondozását felesége vette át, aki szembetegsége miatt nem tudta megfelelően gondozni azt, így a gyűjteményes kert fokozatosan birtokba vette a Mecsek természetes növényzete. Az 1970-es évek közepén zajlott a kert botanikai felmérése, a területet védetté nyilvánították, majd társadalmi munkában lezajlott a sétatutak megtisztítása, majd az arborétum alsó része megnyitotta kapuit a nagyközönség előtt. A felső, karsztbokorerdőre emlékeztető rész megújulása 2013-ban fejeződött be.

Látnivalók a kertben

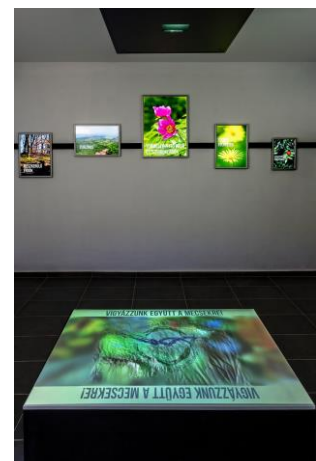
Az alsó kertrész a gyűjteményes kert. A látogatók kanyargós utakon, lépcsőkön haladva barangolhatják be a kertet, megcsodálva a fás- és lágyszárú növényeket, a két kis tavat, valamint a Villányi Alkotótelepen készült szobrokat, melyek az 1970-es évek végén zajlott rekonstrukció során kaptak itt elhelyezést. Az alsó kertrész határát a filagória jelzi, ahonnan átlátás nyílik a Havi-hegyi kápolnára és Rétfalvi Sándor alkotására, a Corpusra.

A felső rész, mely 2013 őszétől látogatható, a jellegzetes mecseki karsztbokorerdő látványát kínálja a vendégeknek. Rekonstrukcióját és megnyitását követően a kert ezen parkerdő jelleget kapott részének első számú attrakciója a természetes vegetáció és a városi panoráma. A kertnek ez a része igen meredek, a szintkülönbség néhány száz méteren belül több mint 70 méter. Jól megfigyelhető, hogy a meredek lejtő vékony talajában megkapaszkodó fák (például tölgyek) magas koruk ellenére igen kis méretűek. A hegyoldalra felkúszó kőrákosok látványa a régmúlt korok szőlőművelésének nyomai – a gazdák a szőlőskertjüket határoló mezsgyék mellé hordták egykor a kapálás közben felszínre került köveket. A hegyoldalon több kilátópont is található, ahonnan a Tettye és a környező területek látványa tárul a látogatók elé. A kert ezen részének meglátogatásához strapabíró lábbeli (túracyipő, túraszandál, sportcipő) viselése ajánlott. Esős, nedves időben a lépcsők csúszóssá válhatnak.

2023-ban új attrakcióval bővült a Pintér-kert: **Mecsek Kiállítás**sal. Az audiovizuális installáció a Mecsek dombortérképére vetítve mutatja be a Mecsek élővilágát, a növénytakasulásokat, a kultúrtörténeti emlékeket és nem utolsósorban a kirándulási lehetőségeket. A bemutató a Pintér-kertben tartott szakvezetéssel egybekötve látogatható. A jobb alsó sarokban szereplő kép az installáció részletét ábrázolja.

Előre meghirdetett időpontokban lehetőség van az arborétum értékeinek felfedezésére szakember kalauzolásával. Szeptember 9-én a kert történetéről, szeptember 27-én – a Turizmus Világnapján – a botanikai értékekről, október elsején – az Idősek Világnapján – a kert növénytan értékeiről lehet sok érdekességet megtudni.

(Fotók: Juhász Balázs)

KÖRNYEZETI NEVELÉS

Programok minden korosztálynak a Tettye Oktatási Központban

A közelmúltban megújult, pécsi **Tettye Oktatási Központ** programjai a természet csodáit mutatják be minden korosztály számára. A résztvevők az erdők, mezők és vizek különleges állataival, az évszakok jellegzetességeivel, az időjárással, a természetben való tájékozódás fortélyaival ismerkedhetnek meg.

Az óvodásoknak szóló programok tematikái: tavaszi ébredés a Mecsekben, a Mecsek élővilága nyáron, az ősz: a téli álomra felkészülés időszaka, a tél és a téli álom, téli madárgondozás, az erdő emlései. Általános iskolások részre ötféle programot kínálunk: a Mecsek élővilága és a Pintér-kert, madarak vándorúton, gyógyító füveink – kézműves szappangolyó készítéssel egybekötve, vizek világa, kis természetjáró program. A programok az oktatótermi foglalkozások mellett szinte minden esetben kiegészülnek a Pintér-kert Arborétumban tett sétával, valamint aktív megfigyelésekkel, kutatásokkal, vizsgálódásokkal.

A Tettye Oktatási Központban 2023. szeptemberétől újraindul a **Duna-Dráva Nemzeti Park Klub** közkedvelt előadássorozata. A közérthető stílusú, sok képpel illusztrált ismeretterjesztő előadásokra minden korosztályt szeretettel várunk!

A programokról részletes információ honlapunkon található: <https://ddnp.hu/tettye>

IFJÚ KÓCSAGÓR PROGRAM

2023-ban is Schlitt Bence a Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság ifjú kócsagőre

Igazgatóságunkat Schlitt Bence ifjú kócsagőr és mentora, Pintér András természetvédelmi őr fogják képviselni a program országos döntővel egybekötött háromnapos záróeseményén, szeptember 20-22. között az idén 50 éves Hortobágyi Nemzeti Parkban.

Bence 2022 után második alkalommal is igazgatóságunk területén végezte szakmai gyakorlatát. Az Ifjú kócsagőr program keretében Bence a mentorával közös munka során teljes körű betekintést nyerhetett a Természetvédelmi Őrszolgálat mindennapi tevékenységébe, részt vehetett a különböző terepi feladatokban, felmérésekben, területellenőrzésekben és egy-egy nemzeti parki bemutatóhely felkeresésével az ott folyó környezeti nevelési munkával is megismerkedhetett. Az ifjú kócsagőrt Pintér András természetvédelmi őr Matula bácsiként segítette eligazodni a természetben, a védett területeken. Bence a Kaposvári Nagyboldogasszony Iskolaközpont tanulójaként végzett, ahol emelt szintű kémia-biológia tagozatos volt. Szeptembertől már az ELTE TTK biológia szakos hallgatója lesz.

A 10 nemzeti park igazgatóság legjobb ifjú kócsagőrei – természetvédelmi őr mentorukkal közösen – a szeptemberi országos döntőben mérik össze tudásukat, hogy elnyerjék a 2023. év Matula és Tutajos elnevezésű díjat, illetve az ötnapos tanulmányutat a lengyelországi Kampinos Nemzeti Parkba.

(Szöveg: Varga Zsolt, fotó: DDNPI archívum)

SZEMELVÉNYEK A TERMÉSZETVÉDELEM TÖRTÉNETÉBŐL

35 éve történt

1988-ban létrejön Magyarország első, a környezetvédelem feladatokat ellátó, szervező, koordináló minisztériuma, a Környezetvédelmi és Vízgazdálkodási Minisztérium, ami egyben a természetvédelem legfelsőbb irányító szerve is volt.

A minisztérium ilyen néven két évig működött, 1990-ben három hónapig Környezetvédelmi Minisztérium, majd Környezetvédelmi és Területfejlesztési Minisztérium néven tevékenykedett tovább.

Forrás: Rakonczay Zoltán: A természetvédelem története Magyarországon, Mezőgazda Kiadó, Budapest, 2009.

*Illusztráció: Az állatok védelme (szerk.: Herman Ottó), Franklin Társulat, Budapest, 1883.
Sorozatszerkesztő: Varga Zsolt*

FELHÍVÁS

Ön is részt vehet a Duna természeti értékeinek megóvásában!

A Duna nyolc országát érintő, EU-s társfinanszírozással megvalósuló LIFE WILDIsland projekt célja a természet és a biológiai sokféleség megőrzése a folyó leginkább természetközeli, legszebb és legértékesebb szigetein. A projektbe Ön is bekapcsolódhat, azzal, hogy kitölti a kérdőívet, amely egy nemzetközi felmérés része. A kérdőív kitöltésével segítséget nyújt számunkra a Duna térségében zajló folyó- és szigetvédelmi tevékenységeink hatékonyabb megtervezésében és kommunikációjában. A kérdőív ide kattintva érhető el: <https://www.surveymonkey.com/r/NLKH63H>
Köszönjük segítő együttműködésüket!

(Fotó: Sztellik Endre)

Vegyen részt Ön is a poszméhek felmérésében!

A Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóságon zajló Poszméh Monitoring Programhoz kapcsolódóan nyereményjátékkal egybekötött akciót hirdetünk meg, amelyben minden természetkedvelő, természetjáró ember részt vehet, poszméhekről készült képek beküldésével. Az akció célja, hogy a beérkező adatok segítségével minél alaposabban megismerhető legyen az állomány létszáma, elterjedése.

Adatgyűjtési (fotózási) útmutató:

Kérünk mindenkit, hogy a poszméheket természetes élőhelyükön fotózzák le és egy jobb kép készítése reményében se fogják be az egyedeket! A képeket a poszmeh@ddnp.hu e-mail címre kérjük küldeni. Egy példányról maximum 4 képet lehet feltölteni, képenként maximum 1 MB méretben.

A fényképek mellé kérjük az elkészítő nevét, az e-mail címét, a helyszín gps koordinátáját, a dátumot és a település nevét mellékelni. Amennyiben nincs lehetőség koordináta felvételére, akkor bármilyen földrajzi adatot (dűlőnév, hegy, vízfolyás neve stb.) is meg lehet adni.

Egy példányról, ha lehet, készüljön oldalról (a-b) és felülről (c) is kép. Törekedjünk, hogy a hátsó láb jó látható (d) legyen, sok fajnál ugyanis ez segíti a határozást. Ha nem sikerül minden oldalról elkészíteni a képeket, akkor is várjuk az elkészült fotókat, ha lehetséges, megpróbáljuk a fajt meghatározni! A faj meghatározása után az eredményről visszajelzést küldünk. Márciustól október végéig keresgélhetjük a poszméheket.

A résztvevők között a Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság három értékes ajándécsomagját sorsoljuk ki az akció zárását követően. A játék 2023. október 31-én éjfélig tart, eddig várjuk a képeket és a hozzájuk tartozó adatokat. A sorsolás véletlenszám-generátorral történik; a megadott adatokat kizárólag a sorsolás időpontjáig tároljuk, azt követően töröljük. A Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság adatvédelmi tájékoztatója ide kattintva érhető el: www.ddnp.hu/adatvedelem.

Mintaképek

a,

b,

c,

d,

A gyepek titkai – meghosszabbított beadási határidő!

A Grassland-HU LIFE integrált projekttel kapcsolatban a Herman Ottó Intézet Nonprofit Kft. és projektpartnerei negyedik alkalommal hirdetik meg a gyepek élőhelyek értékeinek, jellemző növény- és állatfajainak bemutatását, népszerűsítését célzó fotópályázatukat. A pályázat kiemelt célja, hogy felhívja a figyelmet a gyepek és élőviláguk védelmére, megőrzésük fontosságára.

A Kárpát-medence mai arculatának kialakulásában jelentős szerep jutott a legelő állatoknak, azon belül is őshonos háziállatainknak. Azonban nem csak az állatok formálták a tájat, hanem maga a táj is alakította ezeket a fajtákat, így jöttek létre a magyar tájra jellemző fajták, amelyek nemzeti örökségünk részét is képezik. A fotópályázat negyedik fordulójának célja bemutatni a legelő őshonos háziállatfajtáinkat, a marha-, juh és lóféléket, valamint az őket kísérő kutyafajtákat, természetes közegükben, a magyar tájban. Két korcsoportban lehet pályaműveket nevezni, 10-től 18 éves korig (a pályázat beadásakor 18. életévét be nem töltött pályázó), valamint 18 év felett. Ezzel a szervezők az ifjú fotós tehetségeknek is bemutatkozási lehetőséget biztosítanak. A pályázaton a részvétel ingyenes.

A pályázati kiírás ide kattintva érhető el:
<https://grasslandlifeip.hu/a-gyepek-titkai>

A pályázat időtartama: 2023. május 17. 14 órától 2023. október 31. éjfélig.

(Forrás: Herman Ottó Intézet Nonprofit Kft.)

ÖKOTURIZMUS

Programajánló

Szeptember 5.: DDNP KLUB

2023 szeptemberében újraindul a Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság népszerű előadás-sorozata, a DDNP Klub. Az ingyenes előadások résztvevői sok érdekes titkot hallhatnak növény- és állatfajokról, betekintést nyerhetnek az igazgatóságon folyó természetvédelmi szakmai munkálatokba, Dél-Dunántúl természeti és kulturális értékeibe. A szeptemberi előadás: Merkei Gábor: 2023. év fája – vénic-szil. *Helyszín: TETTYE Oktatási Központ, Pécs, Tettye tér 8. Időpont: 17.00. Az előadás időtartama 1 óra. A programon való részvétel ingyenes.*

Szeptember 9.: Amiről az öreg vörösfenyők mesélnének

Kik hűsöltek a tettyei kisház kertjében? Miről beszélgethettek? Hogyan lett egy pécsi bankár hajdani álmából arborétum? Többek között ezekre a kérdésekre is fény derül kellemes, őszi sétánk alkalmával, ahol Pintér János nyomába eredünk az öreg fák árnyékában.

Helyszín, időpont: Pintér-kert Arborétum, 10.00 óra, a program időtartama: 1-1,5 óra, a részvételi díj: 700 Ft/fő.

Szeptember 9.: Szarvasbögés Béda-Karapancsán

A nagyréten található „Harczi-kastélyhoz” vezető túránk során belehallgatunk az erdő esti életébe, melynek ilyenkor legfontosabb eseménye a szarvasok násza, a bögő bikák hangjaival. A program a Fehér Gólya Múzeumban egy előadással kezdődik, ahol sok érdekességet megtudhatunk a gímszarvasokról. A bemutató végén pedig utána is járunk ennek a különleges eseménynek.

Fontos a szúnyogok és kullancsok elleni védekezés, az esti órákra való tekintettel a réteges, időjárásnak megfelelő öltözködés. Elemlámpát, fejlámpát célszerű hozni a túrára! 7 éves kor alatt nem ajánljuk a részvételt.

Helyszín, időpont: Kölked, Fehér Gólya Múzeum, 18.00 óra. A túra hossza: 3-4 km, a program időtartama: 2-3 óra, a részvételi díj: 1000 Ft/fő.

Szeptember 16.: Ormánsági hangulatok

A túra alkalmával megismerkedhetnek a résztvevők a Dráva sokszínű élővilágával, az ormánsági tájra jellemző kultúrtörténeti értékekkel, valamint a majorban élő őshonos háziállatokkal.

A részvételhez előzetes jelentkezés szükséges! Tel.: 70/374-0295. Helyszín, időpont: Ős-Dráva Látogatóközpont, Szaporca, 10.00 óra, a program időtartama: 90 perc, a részvételi díj: 1200 Ft/fő.

Szeptember 17.: Művészet a természetben

A Kulturális Örökség Napjai programsorozat részeként megvalósuló program a művészetről szóló ráhangoló kiselőadással indul, majd egy sétát teszünk a Szoborparkban, érintve az egyes alkotói periódusok legjellemzőbb munkáit. Többek között helyet foglalunk a Szimpozion asztal körül, ellátogatunk a napjainkban is színházi előadások helyszínéeként szolgáló Amfiteátrumhoz, valamint az annak közelében kialakított Pihenőtérhez, bekukkantunk a Meditáció kertjébe és megtekintjük a Kőesést.

Helyszín, időpont: Nagyharsányi Szoborpark, 14.00 óra, a program időtartama: 1,5 óra, a programon való részvétel ingyenes.

Szeptember 23.: Halászati bemutató a Boki-Dunán

A program során őseink halászati módszereibe pillanthatunk be, és az ehhez kapcsolódó eszközöket is megtekinthetjük.

Helyszín, időpont: Boki-Duna, 10.00 óra. A program időtartama: 1,5 óra, a részvételi díj: 1000 Ft/fő.

Szeptember 27.: Séta a Pintér-kert Arborétumban

A Turizmus Világnapja alkalmából rendhagyó sétára invitáljuk a nagyközönséget a Pintér-kert Arborétumba. A résztvevők szakvezető kalauzolásával betekintést nyerhetnek a közel száz éves múltra visszatekintő gyűjteményes kertben megtalálható különleges örökzöldek, gyümölcsfák, díszfák világába. A közelmúltban átadott Mecsek Kiállításon a látogatók átfogó képet kaphatnak a Mecsek természeti és kultúrtörténeti értékeiről, valamint a legfontosabb kirándulási célpontokról.

Helyszín: Pintér-kert Arborétum bejárata, időpont: 10.00. Részvételi díj: 1000 Ft/fő.

Szeptember – később meghirdetett napon: Az ősz hangjai Drávaszentesen

A program pontos időpontjáról honlapunkon és hirdetésményeinkben tájékoztatjuk a közönséget.

Munkatársunk a program során tájékoztatást ad a nemzeti parkban folyó vadgazdálkodásról, majd a túra során nagy valószínűséggel hallhatjuk az erdő királyának – a gímszarvasnak – a hangját is.

A túrán résztvevők száma korlátozott. A programot 8 éves kor alatt nem ajánljuk!

A programon való részvételhez előzetes bejelentkezés szükséges! Tel.:30/377-3393.

82/461-285. Helyszín, időpont: Dráva Kapu Bemutatóközpont, Barcs-Drávaszentese, 16.00 óra, a túra hossza 4 km, időtartama kb. 4 óra, a részvételi díj: 1000 Ft/fő.

Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság, Ökoturisztikai és Környezeti nevelési Osztály
7625 Pécs, Tettye tér 9.

Tel.: 30/405-4571, 30/377-3388

E-mail: szilvia.wodtke@ddnp.hu, attila.komlos@ddnp.hu

www.ddnp.hu

Köszönjük, hogy meggondolja, kinyomtassa-e papírra ezt a levelet.

Amennyiben Ön nem kíván a továbbiakban hírlevelet kapni a Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóságtól, a következő linken iratkozhat le: https://ddnp.hu/hasznos/hirlevel_leiratkozas